

ASTRID SCHOLTENS

DR. CLAVAN

Kunt u zich het typetje 'dr. Clavan' van Kees Van Kooten en Wim De Bie nog herinneren? In 1989 deed hij zijn intrede in hun mateloos populaire televisieprogramma *Keek op de week*. Dr. Clavan, gespeeld door Van Kooten, was Oost-Europadeskundige en mocht op gezette tijden uitleggen hoe de situatie er voor stond in de landen achter het IJzeren Gordijn.

Dr. Clavan was feitelijk een deskundige van niets, want nieuwe informatie gaf hij niet. In eigen bewoordingen herhaalde hij de vragen van de presentator, zodat de kijker nooit iets hoorde wat hij niet al wist. Aan het eind voelde je je als (lacherige) kijker, net als de steeds verbaasder kijkende presentator, wel enigszins in het ootje genomen: Als een deskundige iets komt toelichten, dan verwacht je ten slotte ook echte deskundigheid.

In de loop der jaren is dr. Clavan voor mij hét symbool geworden voor al die journalisten en 'deskundigen' die maar ongefundeerd van alles roepen of met uitspraken komen die alleen maar non-informatie bevatten.

Zo bezitten verslaggevers van het NOS-journaal wat mij betreft een hoog dr. Clavan gehalte. Zij storten hun deskundigheid over ons uit terwijl zij ergens op locatie staan. Terwijl de gewone burger onwetend door het beeld loopt, verwoordt de verslaggever hun mening: 'de mensen voelen zich gekwetst' of 'de mensen zijn boos'. Ook de verslaggeving tijdens de dodenherdenking op de Dam in Amsterdam liet als het om de feitelijkheden ging te wensen over. Volgens de verslaggevers dachten de mensen bij het horen van een 'klap' meteen terug aan het incident in Apeldoorn op Koninginnedag een jaar geleden.

Het lijkt erop dat vooral tijdens (vermeende) crises de dr. Clavans opduiken of worden opgedoken. Wij gewone burgers worden daardoor telkens op het verkeerde been gezet. Zo wordt bijna alle ellende veroorzaakt of verergerd door de opwarming van de aarde, zonder dat daar enige wetenschappelijke onderbouwing aan ten grondslag ligt.

En neem nu recent het zinken van het booreiland Deepwater Horizon in de Golf van Mexico. Meteen werd door allerlei dr. Clavans wereldwijd het beeld neergezet van een ecologische ramp die zijn weerga niet kent, omdat er dagelijks tonnen olie het water in stroomt. Volgens de dr. Clavans zal de schade aan de natuur die hierdoor ontstaat nog jarenlang doorwerken. Zeebioloog Camphuysen van het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee stelt echter dat helemaal nog niet vaststaat dat er sprake zal zijn van een onherstelbare ecologische ramp. Ruim 30 jaar onderzoek laat zien dat niet de hoeveelheid olie bepalend is voor de omvang van de ramp, maar de plaats, het jaargetijde en de aanwezigheid van kwetsbare soorten en habitats. En volgens Camphuysen zijn op dit moment de omstandigheden in de Golf van Mexico juist relatief gunstig. 'De reacties op dit ongeval met het olieplatform zijn volkomen overtrokken. Het is totaal niet op feiten gebaseerd', stelt hij dan ook nuancerend.¹

Gelukkig dus maar dat er soms nog echte deskundigen aan het woord komen in bijvoorbeeld de wetenschapsbijlagen van kwaliteitskranten zodat wij burgers weer even met de neus op de echte feiten worden gedrukt. Vooral Marcel Hulpas van De Pers verdient hulde voor zijn ontvullende wijze van verslaggeving.

Van Kooten en De Bie zijn in 1993 helaas gestopt met hun programma *Keek op de week*. Maar soms vraag ik me af of Van Kooten toch niet ergens in een briljante vermomming zijn dr. Clavan-act aan het opvoeren is. Zo weet ik bijna zeker dat hij de Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding is sinds diens uitspraak begin april van dit jaar: 'Er bestaat een risico dat Nederland in de aanloop van de verkiezingen te maken krijgt met politiek geweld, maar er zijn verder geen concrete aanwijzingen.'

¹ Interview met zeebioloog Kees Camphuysen in de wetenschapsbijlage van de Volkskrant (dd. 22 mei jl., pp. 4-5).